

25.yıl

MART 2011 / 1

AYLIK EKONOMİK DEĞERLENDİRMELER

Son 2 yıl hedef pazar Kuzey Afrika'ydı, şimdi yeniden AB pazarı öne çıkacak

Dünya ve Türk ekonomisi yine beklenmedik ölçüde ilginç günlerden geçiyor. Bir tarafta, küresel krizin etkisinden ekonomik canlanma ve istihdam boyutunda henüz yeterince kurtulamamış olan ABD ekonomisi ve Euro Bölgesi'nin nasıl bir para ve maliye politikası rota değişikliği yapacağı beklentisi ve Türkiye'nin aynı anda hem fiyat istikrarı, hem de finansal istikrarı gözeten para politikası modeli piyasalarca dikkatle takip ediliyor. Ekonomi yönetiminin cari açık riskini kontrol altına almaya yönelik olarak oluşturduğu ekonomi politikası modeli, şubat ayı başından bu yana bir dizi şansızlıkla karşı karşıya kaldı. Kuzey Afrika ve Orta Doğu'da gözlenen toplumsal hareket ve gerginlik süreci, Türkiye'nin dış ticaret dengesini iki noktada olumsuz etkiliyor. Birincisi, Türkiye'nin mal ve müteahhitlik hizmet ihracat gelirleri azaltıcı yönde etkilendi ve artan petrol fiyatları nedeniyle hammadde ithalatı faturasını ise arttırıcı yönde etkiledi.

Bu nedenle, bankacılık sektörünün kredi hacmindeki artışı yavaşlatarak ve kısmen ekonomiyi soğutarak 49 milyar dolara dayanmış olan cari açığı bir nebze yavaşlatacak bir etki hedefleniyor ise, bu etki kırılma olmuş durumda. Bu arada, euro-dolar paritesindeki yükseliş, Türkiye'nin mevcut gelişmeler ışığında Türkiye'nin Kuzey Afrika ve Orta Doğu'ya gerçekleştirdiği ihracat hacmini bir miktar azaltacak ise, Türk ihracatçısının bu sıkıntıyı telafi etmek üzere Avrupa Birliği pazarına yüklenmesine olanak verebilir. Alman ekonomisinin iyi bir toparlanma tablosu ortaya koyması ve euro-TL düzeyinin sağlayacağı rekabet avantajı, Türkiye'nin alternatif ihracat pazarlarındaki olası gelir kayıplarını telafi edebilecek hamlelerin önünü açabilir. Türk şirketlerinin, bu çerçevede Avrupa'nın kritik önemdeki fuarlarına katılmaları yararlı olacaktır.

Euro-dolar paritesi 1,38-1,46 dolar bandına oturabilir

Her ayın ilk perşembesi olduğu gibi, geçtiğimiz perşembe günü de Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) aylık para politikası ve temel para politikası faiz düzeyiyle ilgili kararını açıkladığı gündü. ECB Başkanı Trichet, uzun zamandan beri ilk kez, küresel alanda artan petrol ve emtia fiyatlarına bağlı olarak, maliyet enflasyonu baskının artarak devam etmesi halinde, küresel kriz çıktığından bu yana sürdürülmekte olan para politikası sürecinden çıkılabileceği mesajını verdi. Trichet'in mesajı, genişletici para politikasından kademeli olarak sıkı para politikası sürecine geçilebileceğine işaret ediyor.

Yani, Euro Bölgesi için ufukta bir faiz arttırım ihtimali gözükte. Sadece bu ihtimal dahi, euro-dolar paritesini 1,40 dolara yaklaştırdı. Euro Bölgesi'nin ABD'den daha erken faiz arttırım sürecine gireceğinin kesinlik kazanması halinde, euro-dolar paritesi 1,30-1,38 dolar bandından 1,38-1,46 dolar bandına geçebilir. Bu durum, hiç kuşkusuz

25.yıl

MART 2011 / 1

AYLIK EKONOMİK DEĞERLENDİRMELER

Türkiye'nin AB'ye ve Euro Bölgesi'ne gerçekleştirmekte olduğu ihracat açısından fazladan avantaj oluşturacaktır. Türkiye'nin yılda 5 milyar doların üzerinde ihracat geliri elde ettiği Kuzey Afrika ülkelerinin kimileri bu aralar yeterince karışıkken, hele Libya'da kaybetme riskimiz olan müteahhitlik gelirleri dikkate alındığında, Euro Bölgesi'ne ihracatımızı bir miktar daha hızlandırmak olumlu bir gelişme olsa gerek. Bu arada, ABD'nin kendi dış ticaret dengesi açısından bilhassa bir miktar zayıflamış bir dolar tercihi dikkate alındığında, euronun değer kazanmasından ABD'li ihracatçıların ve muhakkak ki Euro Bölgesi'ne mal ve enerji satma peşindeki Asya ekonomileri ve Rusya'yı memnun edecektir.

Kan ve petrol enflasyon riskine karıştı

Bir tarafta şubat ayı itibariyle yıllık manşet enflasyonun yüzde 4,16 ile son 41 yılın en düşük seviyesine gerilediğine şahit oluyoruz, diğer yandan küresel petrol ve gıda fiyatlarının yine rekor artışlar gösterdiğini gözlemliyoruz. Bu gelişmelerin ekonomiye yansımaları, maliyet enflasyonu sıçraması. İstanbul'da İTO enflasyonu İstanbul Ücretliler Geçinme Endeksi'nde yüzde 5,06 düzeyinde kalırken, maliyet enflasyonun göstergesi olan Toptan Eşya Fiyatları Endeksi'nde yıllık enflasyon oranı yüzde 14,22 oranına ulaştı. TÜİK'in maliyet enflasyonu olan Üretici Fiyatları Endeksi ise yüzde 10,87 düzeyinde. Ocak ayında ÜFE aylık artış oranı TÜFE aylık artış oranını 5,8 kat geçti. Şubat ayında ise yine 2,4 kat geçmiş durumda. Maliyet enflasyonu baskısı hızla artıyor ve merkez bankalarının işini zorlaştırıyor.

Türkiye, Libya'daki karışıklık nedeniyle başarılı bir tahliye operasyonunu atlatmış olsa da, Türk müteahhitlerin Libya'da 14 milyar dolara varan yatırım ve şantiyelerinin akıbeti ve Türk işadamlarının uğradıkları zarar çerçevesinde, banka teminat mektuplarının akıbetinin ne olacağı, Hükümet'in Eximbank imkanlarıyla söz konusu Libya'ya yatırım yapmış işadamlarımızın zararlarını ne ölçüde telafi edebileceği henüz netlik kazanmadı. Türk bankalarının sadece Libya nedeniyle 3 milyar dolara yakın bir teminat mektubu riski taşıdıkları belirtiliyor.

Aralık ayından bu yana, Türkiye'nin artan cari açık sorununa yönelik olarak ekonomiyi bir miktar soğutma kararı almış olan ekonomi yönetimimizin, bu süreci bankalar üzerinden yönetme kararı, malum Türk bankalarının 2011 yılında göreceli olarak daha düşük bir karlılık hedeflemelerine sebep oldu. Geçtiğimiz yıl yüzde 34 oranında kredi hacmini arttırmış olan bankalarımızın, 2011 yılında kredi hacimlerini yüzde 25'in üzerinde arttırmamaları talep edildi. Bu amaçla, gerek Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, gerekse de Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu bir dizi kararla, bankaların kaynak ve kredi maliyetlerini yükselttiler.

İşte bu noktada, domino etkisiyle karışan Kuzey Afrika ve Orta Doğu, bankalarımızın bu coğrafyalara ihracat yapan, inşaat projeleri yürüten Türk firmalarına açtıkları kredilere yönelik endişelerini de pekiştirdi ve zaten bu yıl istedikleri ölçüde kredi satmamaları istenen bankalar, mevcut kredilerinde de belirli bir risk artışından endişe duydular. Bu esnada, aylar önce bir küçük bankanın şikayetiyle başlamış olan

25.yıl

MART 2011 / 1

AYLIK EKONOMİK DEĞERLENDİRMELER

Rekabet Kurulu'nun önde gelen çok şubeli bankalarımıza yönelik rekabet soruşturması, adeta bardağı taşıran son damla oldu ve geçtiğimiz hafta söz konusu rekabet soruşturması kapsamında Rekabet Kurulu'na davet edilen bankalarımızın üst düzey yöneticileri, adeta zehir zemberek açıklamalarda bulunarak, aynı anda birkaç koldan bankaların üzerine gelinmesinden ciddi rahatsızlık duyduklarını dile getirdiler.

Ancak, bankacıların bu yöndeki şikayetleri, bankacılık sektörü hisselerinin ağırlığı dikkate alındığında, İMKB 100 Endeksi'nin 59 bin puanın dahi altına getirdi. 2011 yılı boyunca bankacılık sektörüne yönelik tartışmalar böyle devam ettiği müddetçe, İMKB 100 Endeksi de bir hayli dalgalanır gözüküyor. Ayrıca, zaten Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki siyasi gerginliklerden tedirgin olmuş yerli ve yabancı yatırımcıların bu tür başlıklar çerçevesindeki tartışmalardan etkilenmesiyle, daha 2-2,5 ay önce yüzde 6,9 düzeyinde olan Hazine kağıtları 2. el piyasasında faiz oranı yüzde 9'u kırdı ve dolar-TL kur düzeyi de 1,54-1,58 TL düzeyine oturması beklenirken, 1,58-1,62 TL düzeyine oturdu. Euro-dolar paritesinin de 1,40 dolara dayanması ile, 2,17-2,21 TL düzeyinde hareket etmesi beklenen euro-TL kuru 2,21-2,25 TL bandına geçti. Görünen o ki, siyasi atmosferin sakinleşmesi halinde, dolar-TL kur düzeyi 1,54-1,58 TL düzeyine geri gelirse, euro-TL kur düzeyi 2,17-2,21 TL düzeyine geri gelebilir.

Küresel gıda fiyatları rekora doymuyor

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), aylık gıda fiyatları endeksinin şubat ayında küresel gıda fiyatlarındaki artışın etkisiyle rekor düzeye çıktığını bildirdi. FAO'nun verilerine göre, ocak ayında 230,7 puan olan gıda fiyatları endeksinin şubatta yüzde 2,2 artarak 236 puana yükselmesinde hububat, yağlı tohum, süt ürünleri ve et fiyatlarında görülen artışlar etkili oldu.

Hububat, yağlı tohum, süt ürünleri, et ve şeker fiyatlarının aylık değişimlerinin değerlendirildiği endeks, 1990'da açıklanmaya başlamasından bu yana en fazla, gıda krizinin yaşandığı 2008 yılı Haziran ayında artış göstermişti. Endeks, söz konusu tarihte 224,1 puana kadar çıkmıştı. FAO'nun ocak ayında 420,2 puan olan şeker fiyatları endeksi geçen ay 418 puana geriledi ancak hala 2010 yılı Şubat ayına göre yüzde 16 oranında daha yüksek seviyede bulunuyor.

Kuruluşun, buğday, pirinç ve mısır fiyatlarını içeren hububat fiyatları endeksi, geçen ay bir önceki aya göre yüzde 3,7 oranında artarak 254 puana çıktı ve 2008 yılı Temmuz ayından bu yana en yüksek seviyeye ulaştı. Sıvıyağ fiyatları endeksi de Şubatta 279 puana çıkarak, Haziran 2008'den bu yana en yüksek seviyeye ulaşmış oldu. FAO'nun süt ürünleri fiyat endeksi ise geçen ay bir önceki aya göre yüzde 4 oranında artarak 230 puana yükseldi. Et fiyatları endeksi ise geçen ay, Ocak ayına göre yüzde 2 artarak, 169,5 puana çıktı. FAO'nun açıklamasında, 2010 yılında dünyada hububat üretiminde görülen düşüş ve talep artışı göz önünde bulundurulduğunda, küresel hububat stoklarının bu yıl keskin bir şekilde düşmesinin beklendiği bildirildi.